

FÉNYKÉPÉSZETI LAPOK.

H A V I K Ö Z L Ö N Y :

T A R T A L O M.

A közönség fényképészeti ízlése és még valami. Rupprecht Mihálytól.

Szemelvény a külföldi szaklapokból:

II. Az „aeternát“, vagyis az örök előidéző. (Vége.) Veress Ferencztől.

Lesz-e egyesületünk? Írta Takácsi S—a—r.

Két új fényképészeti találmány:

I. Fényképező puská.

Vegyések.

A szerkesztő izenetei.

A borítékon: Újabb előfizetőink névsora. Hirdetések.

Melléklet: egy fénynyomata kép.

A KÖZÖNSÉG FÉNYKÉPÉSZETI ÍZLÉSE ÉS MÉG VALAMI.

(Elmefuttatás.)

Hiszem, hogy az alábbi tételnek bővebb fejtegetés-tárgyai lesznek még e lapoknak s rendszeres vizsgálódás anyagává tételnek; de ez éppen nem gátol engem abban, hogy néhány sorban én is el ne mondjam több évtízre nyúló fényképészeti pályám alatt szerzett tapasztalataimat.

Meg akarom kísértetni annak a sok vitás nézetre alkalmat nyújtó felfogásnak fejtegetését: vajjon igaza van-e némely szaktársunknak, midőn azt állítja, hogy a fényképeket a közönség kedve és kívánsága szerint kell készíteni?

Tudom, hogy a régi fényképészek közül többen nem fognak egyetérteni velem, azért előre is kijelentem, hogy jobban ifjú szaktársainknak szándékozom többféle

figyelmeztetéssel és saját tapasztalataimon alapuló őszinte tanácsosall szolgáltni.

A mi tehát a fentemlített állítást illeti, én azt mondom, hogy mindenesetre szükséges a közönség kedvét megnyerni és kívánatait respectálni, de egészen kedve és kívánsága szerint dolgozni, lehetetlen, mert maga a jó Isten sem bírja az embereket kiélegeteni; hogyan bírná tehát ezt tenni a fényképész. A fényképész a több oldalú kívánságok által mindig nagyobb zavarba hozatik és feladatának, hogy műveit mindig nagyobb tökéletességgel készítse, nem felelhet meg soha, mert rabszolgájává, bolondjává lenne a közönségnek.

Én nem tehetem fel egy könnyen az elhiresedett, ügyes és értelmes fényképészről, hogy az egyik vagy másik egyén kifogásainak egyoldalú, sőt sokszor helytelen nézeteinek, meggyőződése ellenére is, engedne; hanem általában törekedni fog arra, hogy olyan ké-

peket állithasson elő, melyek egy szakértő részrehajlatlan tetszését és meglepedését megérdemlik, és ez a fő!

Megmagyarázhatja, hogy miért kell ennek vagy annak így vagy úgy lennie, hogy jó legyen a kép, és meggyőzheti az illetőt arról, hogy nem sikerült a kép, ha egészen az ő nézete szerint készítették. Kivétel lehet ugyan abban az esetben, ha azon egyén éppen egy külön állást akar mutatni a képen, de akkor is figyelmeztetni kell őt, ha testének alkatása vagy tartása és állása megkívánja. E tekintetben igen sikeres, egy nagy tükröt állítani elébe, hogy abban tetőtől talpig nézhesse magát; akkor majd átlátja, hogy mégis a szakértő és tapasztalt fényképésznek van igaza.

Igy a közönségben mindig növekedni fog a bizalom iránta, mert fölsímt öszinte törekvése és nyájas bánásmódja által annak belátására bírja a közönséget, hogy érti a mesterségét; bár a fényképész nem mesteremberi munkát, mert a művészetek közé is méltán sorolhatjuk.

Hogyan lehet valaki jó fényképész?

A ki ilyen akar lenni és arra törekszik, hogy művei általánosan kiérdemelt méltánylásban részesüljenek, annak szükséges a mostani haladás idejében, hogy mind a rajzolásban mind a festésben meglehetősen tapintata és gyakorlottsága legyen.

Ezeknek tudását bizonyos tekintetben szükségesebbnek tartom,

mint a chemiát. Ha pedig mind a kettőt lehet egyesíteni, annál jobb, bár ez a ritkaságok közé fog tartozni.

Miért szükségesebb a rajz és festés tudása, mint a vegytan ismerése? mert mit használ a jó colloidium, a jó emulsió vagy a jó előhívó a képek előállításában, ha azokban az élethűséghez illő megvilágítási ügyesség, izléses elkészítetükhez feltétlenül megkívántató széperzet a fényképésznél hiányzik? — Az érzés következménye leginkább mind a negatív, mind a pozitív képen, hogy mikor sikerült az; érezni kell azt minden külön levételnél, hogy a jobb- vagy baloldali világítás illik-e arczához vagy teszi kellemesebbé vonásait és kifejezését; a ki azt nem érzi, az nem is fogja eltalálhatni.

Erre nézve egy jó tanácsot adhatnék, ha bár némelyek különösnek és lehet tulzónak találják is. Az olyan fényképész, kivel az a természetes hajlam ösztön, széperzet s az igazi tapintat az izlésben, nem mindjárt vele született, jól fogja tenni, ha sok képet néz meg, akárhol találja azokat, legyen az rajz vagy festmény, de leginkább hasznára fog válni az, mihez természetesen kitartás és türelem szükséges, de ha megszokja, második szokássá válhatik benne, — t. i. mikor társaságokban, melyekben jelen lehet, figyel a különféle arczok ezer-meg ezerféle változatos kifejezéseire és abban a pillanatban felismert világításokra. Tanulgassa hová fekszik az árnyék az arczban, ha mosolyog, nevet, búsul, sir, ha

ragszik, ásítózik csodálkozik vagy akár minőképen előforduló mozdulataiban kísérje és ügyeljen rá. — Akár hol megy a fényképész az utcán, vagy otthon ül szobájában, ügyeljen minden tárgy formájára, alakjára és annak világítására, néhány pillanatnyi megfigyelés is elég, de vegye föl, a mit észrevett eszébe: a benyomást, a mit rátett, érezze át, hogy annak úgy kell lenni és nem másképpen.

A természet legyen mindenben fővezére, oktatója és tanácsadója. A sok festmény, rajz vagy fénykép, melyeket nézni és tanulgatni vagy összehasonlítás képen megítélni és megbírálni óhajtunk, szintén e körbe tartozik, a mint fent is említém. Ezek gondos vizsgálása igen fontos és szükséges; ezek a tárgyak pedig arra valók leginkább, hogy mindig jobban fogékonyá tegyék lelkét és érzését a természetben feltűnő szép, arányos, rendes vagy eltenkező alakú formák közti különbség meghatározására és megállapíthatására.

Ez által azután azt is tanulja érezni, hogy mi az, a mi valami kép vagy arcz kifejezését kellemesé, széppé teszi és miáltal lehet azt fokunkint torzítani. A mint el van ismerve, hogy egyetlen egy jól alkalmazott vonás az ecsettel kellemes kifejezést idézhet elő a képen és ellenkezőleg mord képpé csinálhatja, úgy egy tapasztalatlan kéz legjobb akarat mellett sem bírja a képet kívánt kifejezésre hozni, nem tud magán segíteni. Pedig azt értse a fényképész maga és ne legyen kényszerítve embereire bízni, mert

gyakran érzékenyen megadhatja az arát.

Ajánlom tehát a mondottakat ifju szaktársaim figyelmébe és meg lehetnek győződve, ha szemök előtt tartják a fényképészet óriás tudomány terén, a természet oktatósait követve szerzett sikeres tapasztalatok sarkalatos igazságait, hogy boldogulniok kell és boldogulni fognak!

Rupprecht Mihály,
fényképész.

Szemelvények

a külföldi szaklapokból.

II.

Die „actoniat“ vagyis az öök előidézős.

(Folytatás és vége.)

Ezeket olvasva önkénytelenül Tiphaine de la Roche-nak a múlt évszázban írt „Gyphantie“-ja jut eszünkbe, melyből K. de Roth a „Photogr. Archiv“ 1863-ik évi folyamában a 108. lapon ezeket idézi:

„Egy égi viharban Tiphaine az anyagok szellemeinek lakába ragadtak, a hol is a fölény öt titkos műveleteibe beavatván így szóla hozzá: „Azt tudod, hogy a napfény minden tárgyról visszasugározván képet ad, és hogy a testek minden fényes lapon pl. a szemlátó hártáján, a víz színén és tükrön leképeződnek. Ily képek megrögzítésére az anyagok szellemeinek sikerült módot találniok. Ők egy finom anyagot vegyitettek, mely mind a mellett, hogy nagyon ragadós, hamar szárad és magában megkeményedik; ennek segítségével pillanatnyi idő alatt állíthatnak elő festményeket. Ezzel a ragadós anyaggal egy darab vásznat huznak be s ezt a leveendő tárgy elé állítják; e vászon tulajdonsága olyan, mint a tüköré, mert rajta minden közeli és távoli tárgy meglátszik egész azon távolságtól kezdve, a meddig a

napsugár képet vethet vissza. Míg azonban a tükrön megjelenő kép a tárgy elmozdításával eltűnik, addig a vászon ragadós bőrözéténel fogva a képet meg rögzíti magán. A tükör az élethez hiven tükrözi ugyan vissza a tárgyakat, de azokat nem tartja meg; a vászon ellenben a mellett, hogy szintén eléggé a természethez hiven tárja elének a tárgyak képeit, meg is tartja azokat. E képek készítése a vászonra a pillanat műve, rögtön sötét helyre vitetik, hol egy óra alatt megszáradván elkészül a kép, mely szerfölött értékes, mert nincs az a kézi művészet és ügyesség, melylyel annak természeti hűségét megközelítőleg utalálhatnók nem is számítva azt, hogy mily rövid idő alatt készül el. Azokat a színeket, melyeket a festőknek különböző tisztátalan anyagból kell nyerniök, mi a legtisztább forrásból, a napsugár alkotó részeiből vesszük, melyeket az idő soha meg nem változtathat. A képen a rajz különös pontosságát, az élet különböző kifejezéseit, az esetet gyengébb vagy erősebb vonásait, a változatos árnyékatokat, a perspectiva szabványait: mind mind a természetre bizzuk, mely azokkal mindig egyenlő pontossággal festi vászonra a képet; ez a kép azután csalódásba hozza a szemet, kétkedővé teszi az észét, ha vajjon ez a valóságos dolog nem valami másféle csalóképe, mely a szemet és a többi érzékeket, szóval az egész értelmi működést összevéve csalódásba hozza.“

Az elemek és szelleme azután a fizikai részletekre tért át; legelőször is a ragadós anyag természetéről beszélt, mely a nap sugarait felfogja és meg rögzíti; másod sorban előállításának nehézségéről és alkalmazásáról, harmadszor a napfénynek és a megszáradott anyag fényének játékaról; ez a három földvány, melyet a jelenkor természettudósainak tűzök ki és éles elméjük megfejtésére bizzuk.“

Eddig tart K. de Roth idézete s habár sokan Tiphaine sejtelmeit homályosoknak tartották és még most is annak tartják, mi a jövő korra igaznak

és tisztának látjuk azokat. Tiphaine éles elmével kutatott a természet titokzatos mélyében, fenkölt lelke előtt ott lebegett az eszményi kép, melyet onnan felszínre hozni nem bírván álomképeket alkotott magának és ezeket hátra hagyta az utókornak is.

Ma a tudomány egy mindenben megbízható emulsiót sikerült előállítani, holnap az „Aeternat“ állandó előidézőt tünteti föl; holnapután Tiphaine szerint egy oly anyagot alkot össze, melyre mint a növényekre a nap színképében a különböző szín sugarak állandón fognak rá tapadni.

Hanem Kötteritzsch ur egy kissé mégis igen elhamarkodottan itél a száraz lapok eddigi előidézői felett. Az ammoniakos pyrogallussavval való eljárásnak mi sem voltunk, s a mint az ma áll a jövőben sem lehetünk valami nagy pártolói, de a vasoxalatnak, a mint az most áll, kiváló híve vagyunk és méltán híve lehet minden műértő. A mióta Carey Lea nyomán Edernek módosításokkal sikerült életbe léptetnie, gyors fejlődésnek indulva most majd csaknem ott áll, hogy a *Lagrange* Vilmos dr. javított eljárása szerintűez és az „Aeternat“-hoz hasonló azzal a különbséggel, hogy míg az ki tudja, melyik holnap fog elárusításra jönni, ez nem csak hogy meg van, hanem a derek önzetlen ur mindenki használatára a „*Photographisches Wochenblatt*“ ez évi 7-ik számában, közre is bocsátotta ugy, a mint következik:

Az oxalat-előidéző, tudvalevőleg oxalsavas kaliban oldott oxalsavas vasélecsből áll, melyben a vas nem annyira az ezüst fémitése, mint inkább a körülég élenyéhez való nagy ragaszkodása miatt változatos élegülésre megy keresztül, midőn is így — a nélkül, hogy kellő ideig használhattuk volna — az előidéző oldat rohamosan gyengülésnek indul. Már most, ha az így támadt éleg sötét az élenyt eltávolíthatnók, az előidéző oldat ismét használhatóvá válnék. Es tényleg hatalmasunkban áll ezt könnyen keresztül vinni az által, ha az ócskult előidézőben ke-

vés sóskasót vegyitünk aztán tiszta vasreszeléket, mely víz hozzáadásával oldódik fel. Midőn is így a szabaddá lett lett élény a jelenlevő vaséleget mind vaséleccsés redukálja s ennek végeztével az előidézõ oldat megint abban az állapotba jutott, melyben volt új korában.

Az azután teljesen mindegy akár Eder dr. szerint 3 rész tömény-sóskasavkáli és 1 rész töményesített vasélecs oldatából vegyített legyen az előidézõ, vagy pedig ha úgy állítjuk is elõ azt, hogy sóskasavas vasélecsot sóskasavas kálival főzünk. Egyébiránt önkénynt érthetõ, hogy sokkal észszerûbb, ha az előidézõt közvetlen mindjárt alapalkotó részeibõl állítjuk elõ ilyen formán:

75 rész sóskasavat 400 rész forró vízben oldunk fel; ehhez kevesenkint 100 rész jegecsez, kettedszénsavas kálit adunk s végül 10 rész kovácsolt, tiszta vasreszeléket. Ezután néhány órai állásra félreteszszük, miközben többször föl kell kevernünk; ekkor megszállni hagyjuk s a tisztult oldatot a föl nem oldott vasreszelékrõl leöntjük. Ha esetleg használata nagyon sürgõs volna, akkor megszállása elõtt szûrhetjük meg. Ha a fenn jelölt anyagok mértékei pontosan megtartattak, az így készült előidézõnek közömbösnek kell lenni. Erre különben azt mondhatjuk, hogy ha az oldat néhány (azaz hat) órai állás után többé már nem pezseg (mit a vas felbomlása okoz), akkor mindig közömbös (neutralis) szokott lenni.

Ha pedig az előidézõ erejében már meggyengült, a következõ eljárással kell ismét helyrehozunk:

Minden 500 grammnyi folyadékhoz 15 gr. sóskasavat, 15 gr. kettedszénsavas kálit és 5 gr. vasreszeléket adunk; egyékként úgy kell kezelni, a mint már fõntebb elmondott. Az előidézõnek ily módon való helyrehozása többször is végezhetõ s így annyira olcsóvá lett, hogy e tekintetben a szerfõltt pártolt ammoniakos pyrogallus-elõidézõt nemcsak elérte, hanem magamögött messze el is hagyta.

De hogy a fõntebbi müveletek

közben a rohamosan kifejlödõ gáz haszontalanul el ne illanhasson, mely egészségükre is nagy mértékben ártalmas hatással lenne, legtanácsosabb, ha az előbenitõl eltérõleg mind az új előidézõ készítését, mind pedig a régi- nek helyrehozását a következõ módon végezzük:

Ha tehát a fõzés által való rendszerrel akarunk új előidézõt készíteni, akkor e célra a már eléggé ismert, légmentesen zárható, közönséges fõzõ fazekat használjuk. Ebben, a már forrásig hevített vízben oldjuk föl a tudvalevõ mennyiségû sóskasavat, azután a kénsavas kalit kevesenkint adjuk hozzá mindaddig, míg pezsgése tart. A midõn ez eléggé föloldódott, belevetjük a vasat s a fazekat fedõjével légmentesen tüstént befedjük. Lassan hagyjuk fõni úgy, hogy a fazék szelelõjén kevés gáz illanhasson el s így a készülék, melyben a vas a jelenlevõ sóskasav arányához mérten feloldódik, félóra alatt már közömbös lesz.

A forró oldat felett levõ vízpára az oldat elégülését nagyban akadályozza. A félóra elteltével oldatunkat a fazékkal kihûlni hagyjuk és megszûrjük; azután kis üvegekbe töltve vagy erősen bedugaszoljuk és szájukkal lefelé fordítva teszszük el vízzel telt edényben, vagy pedig a Mohr-félé üvegbe töltjük s rá 1 cmnyi vastagon petróleumot öntünk, mely a körlégben levõ élenyt tõle visszatartja. Van azonban eljárás, melylyel a megromlott előidézõt hideg állapotban is helyre lehet hozni, és ez — habár lassabb — azért ajánlatosabb, mert szellõs kemenczével (a milyen laboratoriumokban szokott lenni) nem mindenik olvasónk rendelkezhetik. Ebben a forró oldatból minden legcsekélyebb veszedelmes kigõzõlés a kéményen szivatván ki, nem lehet egészségünk általmará. Ha nem volna szélkemenczénk, a fõntebbi müveletet a szabadban is végezhetnénk; de hogy ne legyünk az idõhöz kötve, alkalmat adunk arra, hogy a gyengült előidézõt bármely helyen, még hideg

állapotban is helyrehozhassák az érdekeltek.

Ehhez az eljáráshoz a Mohr-féle üvegedény azért volna a legcélszerűbb, mert a benne levő üvegcsőnek egy kis idomításával az edényben megtisztult oldathól kívánt mennyiséget ereszthetünk ki s ezzel nemcsak a szűrést gázdálkodhatjuk meg, hanem (petroleum alatt) előidézönket későbbi használatra azonagy edényben tarthatjuk körülményeinkhez képest bizonyos ideig. De ha ily Mohr-féle üvegedénnyel nem rendelkezhetünk, szűk nyakú, úgy nevezett ngorkás üvegkanta is megteheti a szolgálatot, a milyent mi is jó sikerrel használtunk. Ily üvegedény $1\frac{1}{2}$ cm-ternyi vastag petroleum alatt van összegyűjtve a megerősítésre való előidézönk, melybe — mint már említve volt — egyszerre dobjuk bele a három ingredienttiát: a kalibromatot, a sóskasavat és a vasreszeléket. Ekkor azután pezsgés közben felolvad a szénsavas kali, a sókasav és finom élenybuborékokkal a vasreszelék is. A vegyi folyamat befejeztét onnan tudhatjuk meg, ha az oldat közömbösen reagál s ez 18—25 percz elteltével rendszeren be szokott következni. Ha e közben az edényt többször megmozgatjuk, vagy (ha az edény fölötté nagy volna) vastag üvepálézával jól fölkaavargatjuk, e művelet a vegyi folyamat befejezését jóval siettetni fogja. Különbén az oldatnak mindig közömbösnek kell kiütni, ha a hozzá adott sókasav mennyiségéhez képest elegendő vasreszelék van jelen, mely úgy jó, ha mindig kelleténél több van az oldatban annyira, hogy midőn a művelet befejeztetett s az edényből az előidézöt leszűrtük, annak fenékén mindig maradjon vasreszelék hátrálékban.

Midőn a három anyagot egyszerre dobjuk a megerősítendő előidézőbe, nem kell tartanunk attól, hogy a hirtelen támadt nagy pezsgés miatt az oldat kifut az edényből, mely különben megtörténhetnék, ha az oldat felületét petroleum nem fedné. A gáz kifejlésénél kicsinyben itt azt a hatást teszi a petroleum, mint nagyben az olaj hat a

háborgó tenger hullámaira: egy pillanattal lecsendesíti azt, hogy talán a másikkban annál dühösebben ragadja az oldatát magával a feneketlen örvénybe.

A petroleum az oldatot itt nemcsak az élegüléstől óvja meg, hanem a gáznak fölötté nagy kifejlődését is mérsékli; ezzel a vegyi folyamat lassúbb ugyan, de biztos menetet nyer a nélkül, hogy a hasznos gázból sok menne kárba, a mi pedig a főzési rendszernél sokkal inkább megtörténhetik, mint a hogy velünk is valóban megtörtént. Petroleum alatt az oldat pezsgés közben még akkor sem fut ki, ha azzal az edény nyakáig is van tele; sőt tanácsos eddig tölteni meg az edényt, különösen azt az edényt, melyben a már helyrehozott előidéző van eltéve későbbi használatra. Az ilyen edény legyen szűkebb szájjú s petroleummal megtöltve az oldat felülete annyira, hogy az abba szorosan járó üvegdugó vége csaknem érje azt. Ily célra utazó tényképészeknek igen jó szolgálatot tehet az olyan sörös palaczk, melynek patent zárója van.

Hatalmas vívmányok ezek a brom-ezüst-emulsiós lapok előidézése körül s ezeket nagyobb részben Lagrange dr. és Stolze dr.-nak köszönhetjük. Ez utóbbi még egy következő sajtáságos eljárást ajánl, melyet — mint a fentebbieket is — módosítván, jó eredményyel használhatunk.

Négy lapos üvegszelenczét veszünk, olyanok ezek mint az ugynevezett „tauch-guetchen“. Ezeket 1, 2, 3 és 4 számmal jegyezzük meg. Most az egyes számúba nagyon kevés vasas sóskasavas kali-oldatot töltünk; a másodikba erősebbet s így a harmadikba még erősebbet, míg a negyedikbe annyi tömnyavasoldatot teszünk, a mennyit csak a sókasavas kali megbir; tehát csaknem annyit, a mennyi térfogatának egy harmadát betölti. Ekkor megvilágított brom-ezüst-gelatinós lemezt az első számú gyöngye előidéző oldatba bocsátjuk le a fenéki egy övegeszközzel. *) Ha

*) Ez az eszköz 3 cm. széles és 26 cm

most a lap kelleténél talán több ideig világitatott volna meg, itt is előjön a lappangó kép elég erősen, ha az előidézőbe kevés bromkali-oldatot csöpögtetünk. Ha pedig látjuk, hogy a kép nem hajlandó megjelenni, 2., 3-ikba vagy esetleg a 4-ikbe mártjuk, hol azután kellő minőségben és szépen megerősödvé kell előtűnnie. Vagy pedig ha oly eset fordulna elő, mint a mozgó tárgyak hirtelen levételénél szokott történni, midőn egy harminczad másodperc alatt, vagy még ennél is rövidebb ideig történik a lapok megvilágítása s még a 4-ik oldatban sem jelennek meg negatívunk a kívánt minőséggel, akkor egy ötödik előidéző fürdőbe teszszük lapunkat, mely fürdőbe a körülmények s az oldat mennyisége szerint 1—200 sepp natron-hyposulphit-oldatot csöpögtetünk. Hogy pedig az edényekben levő előidézőket a rendszerint huzamosabb ideig használhassuk, vagyis hogy a légben létező élelyhosszok ne ferközhessék, s az azokban levő vassal egyesülve ez eléggépen a fenékre ne szállhasson (mi által idő előtt szenvednének gyöngülést): mindegyikre 1 cennyi petrolenomot töltünk. *) És midőn az első előidéző oldat szokszori használat miatt meggyöngült már, restaurálás végett, ezt egy külön üvegben gyűjtjük össze. Ekkor a második számú előidézőt töltjük a az iménti helyébe s így rendre, az utolsó helyett pedig egészen újat készítünk.

E nevezetes műveletekből az tü-

hosszu üvegszelvényből áll, melynek egyik végén lapjára 1 1/2 cm. darabka üveglemezt ragasztunk pöcsötvízzel vagy damárlakkal, erre pedig egy másikat, mely az előbbinél 1/4 cm-rel nagyobb. Az így támadt mélyedésbe helyeződik az előidézendő lap akármelyik szélé.

Ez eszköz így alaku:

*) Hogy azonban megvilágitott lemezeinket a petrolenum meg ne foltosithassa, mielőtt az előidézőbe tennők 40—50 mperczig tiszta vizes tálczába kell megáztatnunk. Ezzel még azt is el-
őzjük, hogy a lappangó kép hamarabb előtűnik.

nik ki, hogy ezek leginkább oly műtermekben nyerhetnek sikeresen alkalmazást, melyekben naponként 20—30 vagy még ennél is több levételek tételnek.

Az a kérdés már most, hogy milyen legyen eljárásunk olyan helyeken, hol a különböző tulajdonságu előidézők habár nem költségesek is, de még sem állhatnak deciliter számra, hanem csak annyi van, a mennyi naponként 2—3 vagy legfőlebb 10 levételhez szükséges? Továbbá minő eljárást kövessen az, kinek a restaurált előidézővel dolgozni azért nem tetszik, mert a lapok megvilágítása alatt arra tekintettel kell lennie? Vagy más szavakkal: a restaurált előidéző minősége szerint kell-e a lapokat megvilágítania vagy fordítva?

A restaurált előidézőnek az a normalis tulajdonsága van, hogy — ha a lapok a maguk érzékenysége szerint világitatnak meg — végzi kötelességét, szép képet idéz elő, a világosság inductiójára tisztán reducálja az ezüstöt; de, ha a körülmények szerint megkívánt ideig nem világitatik meg a lap, még natron-oldat hozzá adásával sem jelenik meg tökéletesen a kép. Ha esetleg sokáig világitottuk meg a lapot, úgy a bromoldattal, tiszta glicerines gummi arabicum vagy e helyett dextrines oldattal sem szabályozhatjuk a rohamosan előtűnő világos részeket s a kép így minden erő nélküli, s így mint használhatatlant kénytelenek leszünk félrevetni. Hogyan, mily eljárással működünk tehát ilyen esetben?

Ugy, a mint Eder dr. következő utasítása eléggé mutatja:

Egy rész közömbös sókasavas kalit három rész folyóvizben és ugyancsak egy rész vegyileg tiszta vasélcset három rész vízben oldunk fel, így mind a kettőnek hidegen töményesült oldatát nyerjük; ezután mind a kettőt megsűrjük s a vasoldat minden 100 ccm. mennyiségéhez 1 csöpp tiszta kén-savanyt adunk azért, hogy a sűrű kifejlése benne megakadályoztasson.

E közönséges kabinet nagyságú lap (melyre kabinet kép helyett két vi-

zítkártya-nagyságút is készíthetünk) előidézésére egy megfelelő nagyságú porcellán-, vagy mázas vas-, vagy pedig füstött fakeretbe foglalt lapos üveg tálczába 90 cmeternyit töltünk a töményesített közömbös sóskasavas kalioldatból; egy kis mérő üvegcskébe pedig, mely centiméterekre van osztva, 30 c. cmeternyit öntünk a töményesített kénsavas vaslecs-oldatból. Ebből előbb csak 10 cmetert töltünk a tálczába a már kiöntött 90 c. cm. sóskasavas kali-oldathoz, és azzal (le és föl mozgatván a tálczát) jól fölelegyítjük.

Most veszszük a megvilágított bromezüst gelatine-lapot s úgy teszszük az oldatba, hogy ez azon egyenlő arányban kerülhessen el; a tálczát le és fölemelgetjük s néhány perczig a kép megjelenésére várunk. Ha azonban gyöngén mutatkoznék, a kimért vasból még 5 cmetert töltünk hozzá úgy, hogy az az oldatban gyorsan és egyenlő arányban kerülvén el, azzal egyesülhessen. A kép most teljes valóságában megjelent ugyan, de nem elég intensiv fekete. Ekkor 5—6 csepp (1 : 10 arányú) bromoldatot csöpögtetünk bele, azután a vasból adunk hozzá még 4—5 ccmnyit; ezzel a kép kívánt minőségüvé vált, ki- veszszük tehát az előidézőből és jól ki- mossuk; s hogy belőle a világosság által változást nem szenvedett bromezüstöt feloldhassuk, (1:8 arányú) alkénecsavas szikeny oldatába teszszük. Itt addig marad, míg a hátulján látszó fehérség elenyészik s a kép tiszta, át- látszó lesz. Ekkor a képet jól leöblint- vén, néhány csepp töményesített timsós vizet tartalmazó tálczába teszszük egy negyed óráig; még egyszer jól kimos- suk s azután portól óvott helyen meg- száradni hagyjuk.

Igy tehát az előre kimért 30 ccm. vasoldatnak csak egy harmadát hasz- nálhattak el, s miért? azért, mivel a lapot kelletténél több ideig világítottuk meg.

Ha kevesebb ideig, azaz a lap ér- zékenységéhez mérve pontosan világi- tottuk volna meg, akkor kétségkívül

mind a 30 ccm. vasoldatot a sóskasav- hoz kellett volna vegyítenünk. No de a kép kitünőleg sikerült, más lapot vi- lágítottuk tehát meg az elsőhöz képest egy harmad idő alatt. Belemártjuk az előidézőbe, le- és fölmozgatjuk a tálczát a lapon, hogy az oldat ide s tova libeghessen. Most a kép — különösen, ha kissé sok bromoldatot csöpögtettünk volt előbb az előidézőbe — élénk fe- ketén kezd lassan elötünni s hogy tul- ságosan erős ne legyen, s az árnyék- latok elég mosódottak, 4—5 csepp (1:200 arányban vegyített) alkénecs- savas szikenyoldatot (s a bátramaradt 10 ccm. vasoldatot) adunk hozzá, a mi- kor is képünk meglepő szépen fog elő- tünni.

Ha ebben az előidézőben még ha- sonló jó minőségű negatív-képet aka- runk előcsalni, akkor a lapokat foko- zatosan mindig több és több ideig kell megvilágítanunk, de ne feledjük azt, hogy itt egy másodpercz annyi, mint a nedves eljárásnál 4—5—6. Minthogy a 100 ccm. előidézőben ily eljárás mel- lett 5—6 lapnál többet jól előidézünk nem lehet, azt egy nagy üvegbe töltve gyűjtjük össze a vas kicsapására.

Óvakodnunk kell, nehogy a ki- mért 30 ccm. vasoldatnál többet ve- gyítsünk a 90 ccm. sóskasavas kaliol- datba, mert — bár óhajtanók — ezzel nem erősíthetjük meg előidézőnket; nem- csak meggyöngülhet így, hanem végké- pen el is romlik, mert a sóskasavnak nincs annyi ereje, hogy egy harmad vasoldatnál többet megbirjon, tehát az újabbban hozzá töltött vas leverődik, mi- dőn az oxalsav mennyiségéhez képest aránylag a régiből is jó adagot ránt magával.

Most pedig lássuk, hogy a meg- gyűjtött gyöngé előidézővel mit kell művelnünk?

Főntebb azt mondottuk: meg- gyűjtjük a vas kicsapására, mely meg a folyadékban oldott állapotban van; mert habár a körlég élelyével egye- sülve, elég képében sok száll is fené- ke, azért az oxalsav megkötve eleget tart még vissza. Ezt a vasat maró kali

törvényesített oldatával csapjuk le, akár a forrópontig hevítve, akár pedig hideg állapotában végezzük azt. Mint-hogy azonban előidézünk az első eljárással ártalmas kigőzölést okoz, a második is — habár kissé késedelmesebb is — sokkal inkább tanácsos. A töményesített maró kali oldatból addig töltünk hozzá kevesenkint, míg többé semmi zavarék nem támad s a folyadék megszállása után átlátszó, szinte teljesen tiszta leendő. Ily állapotjában még egy-két cseppet töltünk bele annak kémlelésére, hogy vajjon éppen semmi vas sincs-e benne? Ha ekkor sem támad csapadék, közömbösítéséhez fogunk, mely úgy történik, hogy töményesített (közönséges) sóska-sav-oldatot mindaddig töltögetünk hozzá kevesenkint, míg abból egy cseppecske a lakmus-papiros színét többé meg nem változtatja, azaz meg nem vörhenyesíti, vagy a kurkuma-papiros sárga színét nem barnítja meg. Most már annyi közömbös sóska-savas kalit adunk hozzá, a mennyit 24 óra alatt (nehányszor felrázván) magában felold; azután tiszta üvegekben megszűrjük. Így megvilágított lapunknak főtebb leírt módon való előidézésére ismét készen van a közömbös sóska-savas kali töményesített oldata.

Ezt az eljárást a körülmények szerint egy kis változtatással többször lehet ismételnünk, mi által csakis a vas elvesztésével szintén „aeternat“ előidézhetőz jutottunk!

Lesz-e egyesületünk?

Tek. Szerkesztő ur!

Mindenekelőtt kijelentem, hogy én nem vagyok fényképész s így ne várja senki tőlem, hogy tüzetes ismereteim legyenek a hazai fényképészeti viszonyokról. Teljesen általános érdeklődések azok, melyekről alább szólanok fogok s így azzal sem vádolhat valaki, hogy hát miért elegyedtem a szakemberek dolgába, ha egyszer nem tartozom közéjük? Mükedvelő va-

gyok, s mint ilyet érdekelnek a hazai fényképészeti mozgalmak, s ha uraságod jönnek látja, alkalmissal szemeljen ki egyet és mást soraimból.*)

Sókszor csodálkoztam azon, hogy a hazai fényképészek, úgy szólván, elszigetelt kasztot alkotnak a többi iparos osztályoktól, annak ellenére, hogy naponkint meglepőbbek kezdenek lenni azok a productumok, melyeket itt-ott a kiállításoknál szemlélttem, s melyek kezeikből kerültek ki. Tudakozódtam mindenfelé ismerőseimtől, ha vajjon nincs-e fényképészeinknek egy szaklapjuk tudtomon kívül, mert azt hittem, hogy ez is oly zajtalanul terjeszti a tudományt, mint a milyen szerények maguk a fényképészek és tartózkodók a nyilvános társadalmi szerepléstől. Mindenitt tagadó választ nyertem, míg nem közelebbről az egyik fővárosi lapban olvastam a „Fényk. Lapok“ IV. számának tartalmát. Lelkesült örömmel írtam tehát ekkor uraságodnak s így jutottam ezen az uton b. lapja t. olvasói közé, s azt hiszem, nem is fogom megbánni, hogy ide sorakoztam.

Átlapoztam érdeklél az eddigi számokat, s míg irodalmunknak ez elhagyott szakát szép gyarapodásnak indolni látom, addig arra a meggyőződésre is jutottam, hogy nincs egyenes arányban fényképészeink nagy részének mindennapi szép munkája szellemi fejlettségükkel. Alig egy-két cikkecskét láttam, mely a fényképészek tollából került ki (nem számítva ide uraságodét), holott a levelekből közzölt szemelvények azt mutatják, hogy át-éreztek többen az úgy fontosságát s e vállalat időszerű szükségét. Uraságod, mint tapasztalatokban megőszült **)

*) Az ilyen ritka madarat kár volna elijeszteni azzal, hogy tollait kitépjük. — Adtak változtatás nélkül, mert hiszük, hogy ez csak beköszöntő. Érdeklél várjuk az ügybarátok véleményét is. Szerk.

***) Nem mondhatnám, hogy ősz, mert még nem fehér a haja. Az efféle bókokban legyen máskor fővény a t. cikkiró ur, mert szerkesztőnk bizony még ma is eljárja a kálialkettőt! . . . Corrector.

fényképész, legjobban tudhatja e körülmény okát, én talán csak tapogatok, mikor azt állítom, hogy bántortalan s ágbán rejlik az ok.

Szerkesztő ur lapja úgy termelt egyszerre, hogy mindenkit meglepett; idő kell ahhoz, hogy felocsudjanak bálmulásukból a szakemberek és hozzálassanak ők is komolyan a munkához. Azt hittem egyelőre, hogy talán bizalmatlanok, mosolyognak uraságod merész vállalatán s nem hisznek hosszú életében, de az a 35—38 fényképész olvasó, kiknek nevét láttam, más véleményre adott okot. Itt mély hallgatás van, szemlélődik mindegyik, várják, hogy túlvegye valaki a tollat és megindítsa a munkát. Óriás munkaerő hever még kiaknázatlan nemes fém gyanánt a magyar fényképészekben! A csára megvan uraságod lapjában, csak azt nem tudom, miként fogja majd fejlődésnek indítani a magvakat. Nevezhetném ezt a mély téli álmat lap-pangó képnek s közlőnyünket az előidéző folyadéknak, mely elő fogja azt ezitálni. Csakhogy úgy veszem észre, a kép lassan mutatkozik, még körvonala is homályosak. Annál szebb lesz az eredmény, midőn pezsgésbe, forrongásba indul minden értelmes szakember munkakedve s a fölhalmozott gyűjtőanyag hatalmas lángokban csap ki, hogy világosságot terjesszen az egész hazában.

A segédek közül elvéve látok egyet-kettőt e lapok olvasói között. Hát ennek vajjon mi lehet az oka? Nem akarnak talán szellemileg gyarapodni, vagy talán annyira erőt vett volna rajtuk is az a könnyelműség, mely a mai iparos ifjuság egy részénél oly elszomorítóan mutatkozik, hogy öregségükre hagyják a munkát? Erre már igazán nem tudok megfelelni. Nekem nem kenyerem a fényképezés, csupa mulatságból foglalkozom vele, s mégis két kézzel megragadom az alkalmat, hogy részvevésemmel segítsem e vállalatot. S a szakembereknek, a magyar segédeknek oly romlott vér folyónak már ereikben, hogy a maguk jó-

voltát és jövőjét is félvállról tekintik? Nem csodálkoznám e részvétlenségen, ha volna egy szakiskola, hol minden tekintetben értelmes munkásokká fejlesztetnének, de így?... Mégis különös kissé. Németországban — tudtommal — több mint öt-hat szaklap van ezen a téren, s nálunk a még ki nem élt fényképészeti gazdag talajon egynek sincs elég olvasója? Ezt a szegényt nem tudom hogyan fogjuk lemosni a szakemberekről.

Azután itt van egyesületük ügye. Igazán a körmükre égett már s még csak egy árva szót sem olvastam egy ügyről b. lapjában. Kihalt tehát teljesen a collegialis viszony szakembereink közt, vagy még nem jutottak talán annyira, hogy szükségét éreznék a közelebb húzódásnak és egyesülésnek? Mert azt nem lehet föltenni, hogy egymástól félnek s aggódnak azon, hogy a csoportosulás megélhetésüket kockáztatná, hisz szétszórvan élnek mindannyian?!

Nagy vádat emeltek pedig a magyar fényképészek ellen nyilvánosan, olyan vádat, melyet egy ilyen széles körben működő társadalmi osztály nem tűrhet magán kirívó szegényfolt gyanánt. Elmondom, ha nem tudná uraságod.

A „Székesfehérvár és Vidéke“ cz. lap múlt évi 84-ik számban egy névtelen vezércikket irt a hazai fényképészek országos egyesületéről, melyben eléggé kifejti, hogy miért kellene végre-valahára egy ilyennek létesülni. Különbön ime szóljon helyettem maga a kérdéses czikk, melyből idézem a fontosabbakat:

„Fényképészeink szétzüllött állapotban élnek s nincs egy központjuk, honnan valami életrevaló vállalat nyerne kifejtést érdekökben. Szép foglalkozásunk van, s ha szoros figyelemmel kísérjük egy fényképész hivatását, azt tapasztaljuk, hogy ők leginkább vannak utalva a természettudományok új vívmányainak elsajátítására. A divat nincs rájuk semmi befolyással, mert apparatusok épen úgy megörökíti élethez hiven a

brüsseli csipkéekkel, divatos és feszes öltönynyel ékeskedő hölgyeket, mint az egyszerű munkást.

Más iparágak már hódolni tartoznak a divatnak és félszemmel mindig a divat fészkebe, Párisba tekintenek, ez az ő Mekkájok. A fényképész csak arra tartozik ügyelni, hogy mennyire haladt a természettudomány előre, utána megy mint az arnyék és fölhasználja a maga körében ennek világra szóló találmányait. A villanyvilágítás csak alig néhány éve alkalmaztatik s ime a fényképészet már azt is segítségül veszi, alakokat örökít meg éjjel, villanyvilágítás mellett. Az ugynevezett emulsió-féle újabb levételi mód szintén a physikai haladás nyomán jöhetett csak létre.

A fényképezést, mint tudománnyal járó iparágot más országokban az állam vette gondviselés alá; Angolországban, a németeknél, francziáknál és másutt is régen fölállították már az ugynevezett fényképészeti akadémiákat, a hol alapos kiképzést nyernek a segédek, hogy ügyes mesterekké lehessenek. Nálunk hol van a fényképészeti szakiskola?

Faragó, szövő, selyemtenyésző, vinczelléreket képző intézetek vannak, működnek is hasznosan, de a legtöbb esetben az ilyenek érdekében előkelő magnások és érdemesült hazafiak működtek közre, sarkalták a kormányt s csak így születtek meg ezek. A fényképészeknek nincsenek nagy pártfogóik, de képző iskolájukat is hiába keresnék hazánkban. Különben nem is érde m í k meg, hogy valaki lelkesen "pártfogásába vegye őket, mert nem életrevaló emberek. Nem tudtak, mert nem is akartak 30—35 évi szereplésük óta sem vidéki sem egy országos egyesületet vagy társulatot alakítani. Van athletikai klubunk, pinczer egyesületünk, philharmoniai társulatunk és még tudja az ég hanyféle egyesületünk, csak nekik nincs. Félnek talán egymástól, hogy nem lesz keresetük, ha szorosabb kapcsolatokba lépve megteremtenek egy központot, honnan ügyeik dirigáltassanak!

Félrehuzodva élnek. mint a tár-

saséletet gyűlölő misantropok, pedig hát alig van iparos, ki annyira érintkezne az emberek különböző rétegeivel, mint éppen ők. Fejedelem, tudós, katona, előkelő nő és munkás asszony stb. mind megfordul körükben, s ők még sem jöttek, nem akartak jönni arra a gondolatra, hogy alakítsanak országos egyesületet.

Ha jól emlékezünk ezelőtt 8—10 évvel Budapesten 2—3 fényképész szóba hozta ezt az eszmét titokban s gondolkodott arról, hogy jó volna valami társulat-félét alakítani nekik is. De úgy látszik ez eszme halva született, megbánták ebbeli tervezgetésüket, mert véka alá rejtették a még csak alig pislogó eszmét. Elhallgatak mielőtt megszólaltak volna nyíltan. Ezelőtt néhány hóval figyelmezttünk egy fényképészt e rég elmúlt hallgatag mozgalomra. Válaszul azt nyertük, hogy olyan darázs-fészek az egyesület szervezésére vonatkozó tervezgetés, melybe nem mer senki belenyulni. Nem volt igaza a tisztelt urnak, mert Veress Ferencz egyetemi m. tanító és fényképész ur a „Budapesti Hirlap“ 101-ik számában egy szépen okadatolt nyílt levelet bocsátott közre a hazai fényképészekhez éppen egy országos egyesület létesítése céljából. Sőt szólott arról is, hogy kellene végre már egy fényképészeti iparoskolát állítani, a melyben képezék ki a segédeket becsületesen, hogy ne kelljen olyan kontár munkásokkal vesződni mint a milyenek ma a segédek legnagyobb részben. Végre megpendíté még azt is, hogy rendeztessék egy országos fényképészeti kiállítás a megalkotásra váró egyesület gondozása és közbenjárása mellett. — — —

Itt egyébként csak az tartozik ránk, hogy az első lökést ő adta meg a fényképészeknek, rá mutatott eddigi hanyagságukra a tekintetben, hogy nem akartak szövetkezetbe lépni. De úgy látszik, hogy az ő eszméi is véka alá rejtettek, mert még eddig senki sem mozog, hallgatnak a fényképészek, pedig az említett nyílt levél fölkeri őket a maguk égető szükségük érdekében,

hogy vitassák meg a dolgot, a felsorolt hármas célzt és lépjenek ki a sikra. A fényképész urak azonban ugylátszik nem olyan érzékenyek, mint az ő érzékeny üveglemezük, mert semmibe sem veszik a dolgot.

Nem is hiszi senki tehát, hogy valaha létrejöjjen országos egyesületük, mert épen nem életrevaló emberek, nem akarnak haladni, hanem a megszokott tespedésben élnek tovább, szét-szórva a nélkül, hogy elfoglalnák azt a helyet nyilvános életünkben mint testület, mely őket jogosan megilleti.

Maradnak a szárazföld Robinsónjai, kik izolálják magukat a társadalomtól, pedig nem kellene más az egyesület megalkotásához, mint egy kevés tetterő és kitartó akarat.

Egyesületük, szaklapunk, ipariskolájuk és országos kiállításuk csak akkor lesz majd, ha örök szegényeinkre egy fényképészno veszi kezébe az ügyet, mert a fényképészek, mint életre való emberek nem léteznek!

Ha talán sértve érzik magukat szavaink által, szervezkedjenek egyesületté, s ha kiviszik ezt, hosannát kiáltva vonjunk vissza előbbi állításainkat. Addig nem!

Ha e vádat magukon hagyják száradni a fényképészek, akkor igazán én is számon uraságotat, mint a kit megérteni nem fog soha. No de én másképen vélekedem, sikra fognak szállani többen, dolgoznak az értelmesekek mind s meg fogják mutatni, hogy az illető cikkirónak vissza kell vonni véleményét. Leginkább pedig azon csodálkozom, hogy a Székes-Fehérvárt lákó három magyar fényképész szó nélkül hagyta ezt a cikket. A mit azonban ekkor tenni elmulasztottak, utólag helyre pótolják. Jobb később, mint soha.

Nagyon itt az idő már arra, hogy komolyan munkához fogjanak, mert az a rohamos haladás, mely naponkint észlelhető ezen a téren, okvetetlenül megkívánja, hogy tudományon alapuljon a fényképész működése. Mit hasz-

nál az a gyakorlati munka, melylyel kiki napi kenyerét keresi, ha egyszer nem értelmes, eszes működés alkotja az alapot? Mit érnek a csinos fényképek, ha egyszer mindenben mások vezetnek, mint a kis gyermekeket, s azután ha önálló, tudományos munkán nyugvó kísérleteket kellene végeznünk, Bécsbe irunk, hogy vessenek élénk egy-egy szaklapot, hogy az ő kegyelmükből tanulhassunk valamit!? Ily gondolkodás mellett a magyar fényképészeti ipar soha sem fog fölvirágozni s ez nem a műkedvelők, hanem a szakemberek büne lesz.

Kivánok uraságotnak kitartást a nehéz munka folytatásához s óhajtom, hogy annyi cikket kapjon a hosszú hallgatás után olvasóitól, hogy szíve, lelke fölviduljon a pezsgésnek induló munkakedv láttára.

Tisztelője

Takácsi S—a—r.

A főntöbbségi sorokkal kapcsolatban nekünk is van néhány komoly szavunk. Midőn mi ezt az igénytelen lapot megindítottuk, azzal az elhatározással voltunk, hogy ebben nemcsak 32 évi tapasztalatainkat leplezetlenül tesszük közzé, hanem azokat az eredményeket is, melyekhez szorgos kutatásaink és költséges kísérleteink útján jutottunk. S hogy ezen ígéretünk nem az előfizetők számának gyarapítására czélzott: azt hisszük, eddig már bebizonyítottuk. Jövőre pedig, mindinkább megerősödvé, arra fogunk törekedni, hogy tehetséges fényképészeink munkálkodásával a külföldi jeles szaklapokkal is versenyez-hessünk. De hogy ezt mihamarabb elérhessük, nagyobb számmal kell pályatársainknak s iparművészetünk kedvelőinek körünkbe seregelnök. Tegyük édes mindnyájunk lelkiismeretes kötelességévé egyetlen szaklapunk célját, legyünk egymásnak bizalmas testvérei, az édes anyai nyelven hangzó szavak eszlassák el bennünk a büszkeséget és hiábavaló gögőt, hogy ne kérdezhessük egymástól: ki vagy és hol lakol, hanem vezessen az a kérdés,

mennyit ér valaki? Önöknek szólunk budapesti fényképészek!

Értsenek meg már valahára! E föld táplálja önöket is s legyen e haza önöknek is szülőföldjük s ápolják annak iparát. E szaklap irodalmunk egyik nagy hézagát akarja betölteni s hogy megfelel-e hivatásának, s fenmaradására bír-e elég szellemi erővel, azt önök — habár hidegen és megvetőleg félrehúzódtak tőle — nagyon jól tudják. Érzik önök, hogy vasakarattal küzdünk s a nehéz akadályokat leküzdve, szépet és jót akarunk terjeszteni. És ime a magyar főváros fényképészei hidegen maradtak, az ország szíve alig lüktet. Kemények és lesujtók a vádak, melyeket önök ellen emelnek a vidéki fényképészek; azt mondják, hogy önök nem hordják szívkön a magyar ipar jövőjét, mert nem gyülekeznek azok közé, kik ezt ápolják. Azt mondják, hogy önök megvetik azokat a fényképészeket, kik nem laknak Budapesten, s azért nem pártolják e közlönyt, mert Kolozsvár szülte azt és nem a főváros. Azt mondják, hogy önök csak ott akarnak ily szakközönyt pártolni, hol akadémia van! A sok vád között az is ott van, hogy önök nem magyar érzelműek, mert mielőtt egy számot láttak volna lapunkból, kijelentették, hogy inkább előfizetnek a német lapokra, sem hogy egy vidéki vállalatot fölkaroljanak hazánkban! Mi igen rösteljük, hogy a magyar főváros fényképészeiről nyilatkoznak így tulajdon pályatársaik, s a hideg közönyösség nagyon is táplálja e vádat. Fővárosi műveltségük azonban nem engedi, hogy mi is teljesen aláírjuk ezeket s hiszszük azt, hogy csak a kezdet nehézségeinek leküzdésére nem hittek bennünk elég erőt ezért húzódtak félre, pedig összetett erővel mi is többre mehettünk volna. De ha már egyszer oly büszkék önök ne várják, hogy későbbi pártolásuk éppen kicsinyítésükre nyújtson okot. Meggondolhatják, hogy e haza Magyarország s nyelve magyar!

Nem hiszszük a rágalmat, hogy az önök nagy része csak azért jött ide,

hogy meggazdagodjék s azután háládatlan bevándorlók módjára itt hagyja ezt a földet magával vivén a magyar hazában szerzett vagyont.

Reméljük, hogy itt fognak mindnyájunkat takarni a magyar hantok s itt pihenünk meg holtunk után mint a haza egykori fia. Tanulják meg tehát nyelvünket annyival is inkább, mert erre nem kényszeríti önöket senki. Azt tartják, hogy nincs olyan rossz könyv, melyből valami keveset ne lehetne tanulni. Ennek igazolására kísértsek meg lapunk olvasgatását, ha nem értik jól használjanak szótárt vagy magyartassák meg maguknak, de tanulni kötelességük annak a nemzetnek nyelvét, melynek kebelében élni és meghalni akarnak.

Ha pedig épen nem akarnak megérteni bennünket s megvetik a magyar fényképészek egyetlen közlönyét, hogy a külföldet dédelgessék, akkor kénytelenek leszünk mi vidékeik a fontosbbi vádatok igazakul tekinteni. Ha egy olyan jellemes iparos osztályt vádolnak bünökkel, mint a milyet önök alkotnak oda fenn, akkor kötelességük nemzeti iparművészetünk fölkarolásával védelmezni magukat, de önök még eddig hallgattak, magukon hagyták szaradni a kemény vádatokat, s a hallgatás beleegyezés! Ajánljuk tehát e pár szónak komoly átgondolását!

Két új fényképezési találmány.

I.

A fényképező puská.

A „Vasárnapi Ujság“ ez évi 18-ik számából vesszük át az alábbi közleményt:

„Igen sok kísérletet tettek már eddig is a fényképezés tökéletesítésére, hogy a pillanatnyi időre feltűnő tárgyakat is meg lehessen képekben örökíteni. A gyakorlati életben ritkán van szükség erre, bár a betegesek és gyermekek lefényképezése folytonos mo-

gásuk miatt eddig igen nehéz volt s ily rögtön-fényképező gép a bajon se githetne; de nagyobb szükségük van erre a tudomány, embereinek, kiknél egyes pillanatnyi jelenségek megörökítése, különösen a csillagászat és élettan terén, sokszor igen nagy fontosságú. Lapunk múlt évi 42-ik számában már bemutattunk egy ily amerikai találmányt épen abban a pillanatban, midőn a gép egy áldozatul kiszemelt számar fejének dynamittal való szétrobantását örökíti meg;* most egy újabb, a korábbi kísérleteknél tökéletesebb készüléket mutatunk be, abban a működésben, a mint a madarak repülését ábrázolja.

A készülék föltalálója Marey, híres tudós, az élettan kitünő buvára. Tulajdon kísérletei vezették arra, hogy a fényképezés gyorsítására lehető javításokat tegyen. Az élettan buváranak ugyanis nagy szüksége van arra, hogy az állatok mozgásait s az egyes szervek működését figyelemmel kísérje s azok jelenségeit később másokkal összehasonlítsa, hogy tehát e szervek életműködése pontosan leírva legyen előtte. Az eddigi fényképek által lehetetlen volt az oly gyors működésnek, minő pl. a madár repülése, egyes részleteit pontosan megfigyelni s általában lehetetlen volt az élő természet működését hiven visszatükröztetni. Hiszen ismeretes dolog, hogy még az emberek is többé-kevésbé mesterkelt elevenségeknek tűnnek föl a legügyesebben készített fényképeken is. Oly gyorsan működő készüléket kellett tehát föltalálni, mely a vadász golyójához hasonló gyorsasággal hatna. Marey, kinek e találmány sikerült, csakugyan e hasonlóság folytán azt fényképező puskának (fusil photographique) nevezte el, mintegy jelezni akarván azzal, hogy e készülék által a természetnek egy-egy titkát rabolja el a fényképező,

épen úgy mint a vadász egy-egy állatot.

De az ő készülékének működése tényleg még gyorsabb, mint a puska-golyó hatása. A vadász golyójának, míg czélt ér, legalább egy másodpercre van szüksége, Marey készüléke ugyanannyi idő alatt egy tuczat levételt készíthet a repülő madár különféle helyzetéről, s mivel az ő töltényszekrényében 25 fényképlemez van, melyek körben forogva egymásután tűnnek elő maguktól, a mint a készüléket az illető tárgyra irányozzuk. Ily módon e fényképező puska a madár repülését több egymásután következő mozzanatban örökíti meg s természetes, hogy épen így képes más hasonló tünemények egyes phásisait is élénk tüntetni.

Hogy egy pillanat alatt 12 fénykép származhassék, világos, hogy a csőnek a lefényképezendő tárgyra szegezése csak pillanatnyi lehet; e fényképező puskánál ez a m. percz $\frac{1}{700}$ ad részénél is kisebb. Az emulsiós lemezen a tárgy nyoma tehát ugyanannyi idő alatt már megmarad s egy kis óraszerkezet segítségével a gépezet mozgásba hozatván, egy ily rövid idő alatt már egy más lemez elé jut. A rászegzés e pillanatnyi ideje gyakorlatilag még kisebb is tehető, a minthogy Marey a lemez kitérása és befűdése körül kifejtett gyorsaság kiszámításánál egy fél másodpercz alatt is megtehette ezt s egy képhez czélba vétele gyakorlati kézben a másodpercz 1400-dát sem veszi igénybe. Gyakorlati nehézség tehát egyik kezelésnél nincs, maga a készülék mozgása igen jelentéktelen s az a kép nyeresére káros behatással nincs. A töltény szekrény mozgatása különben önmozgás segítségével is eszközölhető s Marey készülékében úgy az ily, mint más mechanikai föltételeknek elég van téve.

Hasonló kísérleteket utjabban, mint föntebb is említettük, mások is tettek. J a n s s e n, szintén tekintélyes francia tudós 1874-ben a Venus átmenetének megvizsgálására egy általa „revolver fénykép-“nek nevezett készüléket alkó-

*) A „Phot. Mitt.“ után mi is közöltük e különös fényképezést lapunk első számában.

tott, mely az egymásután következő jelenségeket örökítette volna meg, de az egyes levételek közt nagy közök voltak s így gyakorlatilag nem volt sok eredménye.

(Vége köv.)

VEGYESEK.

Divald Károly eperjesi derék fényképészünk szives ajándékából egy csinos fénynyomatú mellékletet vesznek olvasóink jelen számunkkal. Divald úr vállalatunk s így a hazai fényképészeti iparművészet fölvirágzása iránt kezdettől fogva lelkesedést tanúsított; nemcsak szóval, hanem ime tettel is előmozdítja érdekeinket s így méltán megérdemli, hogy köszönetet mondjunk nemes ajándékáért. — Divald úrnak jelenleg úgy szólván **p á r a t l a n** fényképnymodája van hazánkban; a mint tudjuk két gyorsajtóval dolgozik folytonosan, melyek mindegyike naponként 700—800 nyomatot készít el. Fénynyomatai többnyire tudományos folyóiratokhoz, diszművekhez csatoltatnak mellékletek gyanánt. Vannak ezenkívül magán kiadásai is, mint: „A képzőművészet remekei“, „Diszalbum“ (tartalmazza a magyar és osztrák tábornokok arcképét), „A magas Tátra“ (tájképek), „A bártfai fürdő képekben“, (tájképek) s egyes műlapok, melyek mind fénynyomat utján készülnek.

Jelen mellékletünk negatívja szerkesztőnk műterméből került ki s az általa elő állított emulsiós lapra készült, melynek minőségét ezennel bemutatjuk. Tájékozás végett csak annyit jegyzünk meg, hogy a levétel ez évi február 5-én történt délután 1/2 órakor műteremben három másodpercznyi megvilágítással.

Ajánlkozás. Egy ügyes fiatal ember, ki jól tud retouch-álni pozitív és negatív képeket, ért a copirozás és praeparáláshoz, helyet keres. Kíván havonként 15 frtot s teljes ellátást.

Ha valaki elfogadni akarja őt, forduljon: **Weinrich Sámuel**hez Sz. Régenben (Erdély).

Ez az ifju **Keintzel Karolina** úrnő tanítványa s ez a körülmény már maga elég biztosíték munkás és szolid életéről.

Arczképet ujabban következő t. olvasóinktól vettünk: **Molnár István**, **Majmosy Szabó Gábor**, **Zsuffa Vince**, **V. Sárfy Ignác**, **Csonka Géza**, **Nita Pál**, **Sárkány Lajos**, **Pentl Lajos**.

Tisztelettel kérjük többi olvasóinkat, sziveskedjenek arcképüket **május hó 30-ikáig** elküldeni, mert az ezennel érkező fényképeket a csoportha be nem vehetjük.

Az „aeterna“-ról szóló s a jelen számban folytatott cikket, mivel abban az emulsiós lapok előidézője részletesen és kimerítően van tárgyalva, különösen ajánljuk azok figyelmébe, kik gelantine-emulsiós lapok készítésével foglalkoznak s azokkal levételeket tesznek. Ez előidéző készítését a rendes rovatban nem is fogjuk tárgyalni.

A száraz kezelésről, photoheramikáról, stbiről szóló cikkeink folytatása a jelen számból térszűke miatt maradt ki.

Eggy István munkás fényképészünk e hóban műtermet nyit Debreczenben is.

Régeni György kolozsvári jó nevű épület-üvegesnek jelen számunkban olvasható hirdetésére különösen felhívjuk t. olvasóink figyelmét.

Csejdi Lajos fényképész-segéd urat ezennel fölkérem, hogy tudassa velem lakását, mert hátrahagyott podgyászát utána akarom küldeni **Molnár István**. — **Zureich** miskolczi és **Perlgund** egri fényképészek arról diskurálnak az egri lapokban, hogy melyik tud közülök szebb chrom-, árnyék- és fényképeket készíteni, pedig

hát e két dudás nincs is egy csárdában. A napokban küldünk nekik egy-egy előfizetési fölhívást, ettől majd elmúlik a jó kedvük.

Knebel Ferencz tehetséges fényképészünk Szombathelyen, magakészítette bromzezüst-gelantine-emulsiós lapokat küldött be hozzánk kísérlet végett. Knebel úr nyugodtan elmondhatja, hogy munkájának szép sikere lett, mert e lapokat kísérletünknel minden tekintetben jóknak s a rájuk vetődő alakok képét szépen sikerültek mondhatjuk. Ha valaki nem akar ily lapok készítésével bibelődni, forduljon Knebel úrhoz s tőle beszerezheti ezeket elég olcsó áron, a mint azt jelen számunk egyik hirdetése is mutatja.

Pályázat. Mint a „Phot. Wochenblatt“ ez évi 18-ik számában olvassuk, a németországi fényképészek teljesen megelégték az eddigi módok szerint előállított emulsiós lemezekkel a vesződést. Mindenki arra a tapasztalatra jutott, hogy nem biztosak a lemezek; vagy az állásban romlanak meg vagy pedig a kezelés közben válnak hasznavehetetlenné. Elhatározta tehát a berlini fényképészeti társulat, hogy pályázatot hirdet egy eljárásra, mely szerint mindenkor biztos lapokat lehessen készíteni. — Sok mindent elmond az említett lap, csak azt nem láttuk, hogy mi lesz a jutalom?

A SZERKESZTŐ IZENETEI.

B—s I.—s. Kés márk. Mult számunkra későn vettük a tudósítást. A másikat kijavítottuk.

V—s K—n. Sorait egész terjedelmükben aláírjuk mi is, bár látszik rajtuk, hogy fölháborodott lélekkel és itt-ott epébe mártott tolal vannak írva. Egyelőre azonban, ha nem akarjuk magunkat személyeskedésbe keverni, sajnálattal mellőznünk kell. Ha az apró pushatüz nem fog rajtuk, akkor vesszük elő az ön lövegelt, melyek épen a legkényesebb oldalon fognak találni.

Lapunk terjesztését meg fogjuk köszönni. A kívánt czímzés rendben van.

K—cs K—né. Zilah. Most már rendben vagyunk. Az elmaradt füzetet is expedáltuk.

E—y I—n. Szatmár. Így is jól van, ámbrás uraságodhoz az lenne méltó, ha nemcsak nézné a mi harcunkat, hanem velünk együtt izzadna a közőj ügyében. Nem is hagyunk fel a reménnyel, sőt exekválni fogjuk. — A haladás-hoz gratulálunk! Hát az arczkép hol késik?

M—r I—u. Kvhely. Köszönet a szives tudósításért. Fölhasználtuk. B—sz a mutatványt megtartotta, de nem csapott föl. Nem olyan kezdetleges az a kép, mint hiszi. Mi jónak találtuk. Üdvözlét.

M. Sz. G. Arad. Besoroztuk; a többit köszönjük.

T. S—a—r. A levelünkben említett föltételek mellett megindítottuk a t. p.-t. Szives üdvözlét!

Hazafinak. Szomorú dolgok bizony azok, melyeket elmond levelében s azt bizonyítja, hogy a mi életünkre igazán ráillik e közmondás: „ma nekem, holnap neked!“ A sok elbukott intéző példa lehet nekünk arra, hogy okuljunk. Sajnáljuk, hogy igaz nevével nem találkoznak olvasóink. De se baj, csak derék „hazafi“ legyen ezután is.

Gondy Károly Debreczen. A multkori levelünkben említett ügy rendbehozását kérjük mielőbb!

K—l F. Szombhely. Számítunk tollára, a tér mindig nyitva lesz. Sch. ur, mint egyik munkatársunk jó ismerőse, kapott mutatványt, de nem állott közénk. A másik helyre küldöttünk. Köszönjük szives figyelmét.

P—é B. M. B. Hunyad. A negatívok erősítéséről azonnal irtunk.

B—y D. Szatmár. — B—r I. Torda. K—l K. Sz. Régen. Válaszoltunk.

Zs—a V. Zombor. Elküldöttük a lapokat s irtunk is. Válasz eddig nem jött.

F—y L. K. Vshely. Köszönjük a szives értesítést.

Kl. A. J. Tmvár. Még nem kaptuk meg.

Felelős szerkesztő, kiadó és laptulajdonos:

VERESS FERENCZ.